

Nové procesně-právní prostředí v oblasti kontrol prováděných Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF)

Od 1. 1. 2014 bude nahrazen stávající zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole novým kontrolním řádem, který vejde v účinnost v podobě zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole. Důvody pro zpracování nové procesně-právní úpravy byly dány převážně potřebou zohlednit aktuální trendy ve společenském a právním vývoji, které nejsou stávající právní úpravou důsledně řešeny.

Nový kontrolní řád upravuje osoby účastnící se kontroly.

Osobami, které se kontroly účastní, jsou kontrolující pracovníci příslušného kontrolního orgánu a kontrolovaná osoba. Další osobou může být přizvaná osoba, která byla ke kontrole přizvána kontrolním orgánem (např. odborný specialista), která má vystavené pověření ke kontrole. Další osobou může být také povinná osoba, která má vztah ke kontrolované osobě či předmětu kontroly, přičemž jde o dodavatele, odběratele, zákazníka či zaměstnance kontrolované osoby.

Další osoby, které se mohou kontroly účastnit, jsou členové auditní mise ze strany certifikačního orgánu SZIF, Nejvyššího kontrolního úřadu, interního auditu SZIF nebo také členové auditní mise Evropské komise a Evropského účetního dvora. Dále pak zaměstnanci SZIF vykonávající rychlé polní návštěvy v rámci dálkového průzkumu Země a zaměstnanci SZIF vykonávající kontrolu kvality kontrol, tzv. supervize či inspekční kontroly. Dále pak pracovníci kontrolních orgánů a institucí, na něž SZIF delegoval kontrolu některých podmínek, např. ÚKZÚZ, ČPI.

Nový kontrolní řád upravuje práva a povinnosti.

Práva a povinnosti jsou upraveny v jednotlivých ustanoveních kontrolního řádu a jsou rozděleny na práva a povinnosti kontrolujícího, práva a povinnosti kontrolované osoby a povinnosti povinné osoby. SZIF doporučuje všem osobám, u kterých je/bude zahájeno správní řízení, aby se seznámily s příslušnými ustanoveními, neboť u nich došlo k výrazným změnám. Příkladem může být nové právo kontrolujícího, a to pořizování zvukových záznamů při kontrole i bez souhlasu kontrolované osoby.

Nový kontrolní řád upravuje výslovně zahájení a ukončení kontroly, když byl jasně vymezen jak okamžik zahájení, tak i ukončení kontroly. Nový kontrolní řád upravuje obsah protokolu o kontrole a námítky proti protokolu o kontrole.

Okamžikem zahájení kontroly bude vždy jedna ze tří možností, a to buď předložení pověření ke kontrole (či průkazu zaměstnance v případě SZIF) nebo doručení oznámení o provedení kontroly či jiný první kontrolní úkon, který bezprostředně předchází předložení pověření ke kontrole. Přesným vydefinováním těchto tří možností pro zahájení kontroly bude zamezeno situacím, kdy v současné době kontrolovaná osoba před samotným zahájením kontroly neposkytuje součinnost a tím neumožňuje předložení pověření ke kontrole, čímž de facto brání samotnému zahájení kontroly. Pokud bude tedy kontrolovaná osoba bránit předložení pověření ke kontrole, může kontrolní orgán zvolit jinou z dalších možností, kterou bude kontrola zahájena a následně i realizována. Nový kontrolní řád však zároveň umožňuje zahájení kontroly vedle kontrolované osoby i s povinnou osobou. Povinnou osobou je osoba, která má vztah ke kontrolované osobě či předmětu kontroly. Jedná se o dodavatele, odběratele, zákazníka či zaměstnance kontrolované osoby. Nový kontrolní řád tedy připouští i možnost zahájení anebo realizaci kontroly pouze s povinnou osobou, která je

z kontrolního řádu povinna poskytnout součinnost. Kontrolní orgán v takovém případě musí dodržet povinnost, a to dodatečně informovat o zahájení kontroly kontrolovanou osobu a doručit protokol o kontrole kontrolované osobě. Této možnosti, tj. zahájení anebo realizaci kontroly s povinnou osobou, bude kontrolní orgán využívat tehdy, pokud nebude možné zajistit součinnost prostřednictvím kontrolované osoby. V tomto ohledu je nutné též upozornit na skutečnost, že kontrolovaná i povinná osoba jsou povinny při kontrole poskytnout součinnost. Pokud by nebyla součinnost kontrolnímu orgánu poskytnuta, může být vynucena prostřednictvím pokut uložených kontrolované osobě anebo povinné osobě.

Okamžikem ukončení kontroly může být jeden ze tří způsobů, a to buď den marného uplynutí lhůty pro podání námitek či vzdáním se práva podat námitky nebo den doručení vyřízení námitek kontrolované osobě nebo den, ve kterém byly námitky předány k vyřízení správnímu orgánu.

Výsledkem každé kontroly bude Protokol o kontrole, který bude vedle identifikačních údajů kontrolované osoby, kontrolního orgánu a popisu kontrolních zjištění obsahovat 3 základní data, a to datum zahájení kontroly včetně prvního kontrolního úkonu, datum posledního kontrolního úkonu a datum vyhotovení protokolu o kontrole, jenž musí být vyhotoven do 30ti dní (ve zvláště složitých případech do 60ti dní) ode dne posledního kontrolního úkonu. Protokol o kontrole bude kontrolované osobě doručován osobně, poštovním úřadem či datovou schránkou. Odmítne-li kontrolovaná osoba převzít protokol o kontrole, bude za den doručení považován den, v němž kontrolovaná osoba odmítla protokol o kontrole osobně převzít. V případě, že si kontrolovaná osoba nevyzvedne protokol o kontrole uložený na poštovním úřadu či z datové schránky, pak bude dnem doručení den tzv. fikce doručení, která nastává 10. den od uložení dané zásilky. V případě, že kontrolovaná osoba protokol o kontrole převezme, pak dnem doručení je den převzetí.

Kontrolovaná osoba může proti kontrolním zjištěním obsaženým v protokolu o kontrole podat ve lhůtě 15 dní ode dne jeho doručení námitky, příp. se může práva podat námitky i vzdát. Námitky musí kontrolovaná osoba podat písemně a musí z nich být zřejmé, proti jakému kontrolnímu zjištění směřují a musí také obsahovat odůvodnění nesouhlasu.

V případě, že kontrolovaná osoba nepodá ve stanovené lhůtě námitky, pak se námitky zamítnou jako námitky podané opožděně. V případě, že námitky podá neoprávněná osoba, pak se námitky také zamítnou. V případě, že z námitek nebude zřejmé, proti jakému kontrolnímu zjištění směřují, nebo bude chybět odůvodnění, pak se námitky zamítnou jako nedůvodné. V ostatních případech se námitkám vyhová, částečně vyhová, nebo se zamítnou, příp. se předají k došetření věci. Účelem vyřizování námitek není též vyřizování případných stížností na průběh kontroly či chování kontrolujících pracovníků. K tomu bude sloužit pouze institut stížností.

Nový kontrolní řád řeší i institut úkonů předcházejících kontrole.

Jedná se o ustanovení, které kontrolní orgán může využít, např. při vyřizování podnětů ke kontrole nebo jako jiný první kontrolní úkon před bezprostředním zahájením kontroly. Jedná se o úkony a postupy, jejichž podstatou je především ověření, zda kontrolu zahájit či nikoli. Kontrolující pracovník má při realizaci úkonů předcházejících kontrole stejná práva jako při realizaci kontroly a v případě, že bude v rámci úkonů kontaktována i kontrolovaná osoba, pak její spolupráce je dobrovolná, tj. nelze zde vynucovat součinnost prostřednictvím pokut. Informace získané při realizaci úkonů předcházejících kontrole slouží jako podklad pro kontrolní zjištění v navazující kontrole.